בס"ד

כל כבודה בת מלך פנימה

פרשת וישלח – ותצא דינה

שיעורו של הגאון רבי ישראל אברג'ל

סרקו לצפייה ביוטיוב

סרקו לכניסה לאתר

▶ לצפייה בשיעור המלא ביוטיוב

https://www.yoursuccesstoolbox.com/

תוכן העניינים

יסוד הבית היהודי 3
יעקב חוזר מבית לבן 4
מעבר יבוק ועד שכם 5
העוון כולו של שכם 7
הדרכה לעתיד: לבנות את בית ישראל 8
ותצא דינה בת לאה 9
לא מן הראש ולא מן הרגל 11
יעקב נעל את דינה בתיבה 13
לא תיבה נעולה – ולא רחוב 14
ותצא לראות – העין והנפש 16
שתי תנועות בנפש 17
אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין 19
שרה וקמחית 20
כוחה של האישה בישראל 22
רחל ולאה – שותפות בבית 24
כבוד האישה וכבוד הבעל 27
הילדים רואים ולומדים 29
תחושת הביטחון הראשונה של הילד 30
סוף הסיפור: מדינה לאפרים ומנשה 32
כל כבודה בת מלך פנימה 34

יסוד הבית היהודי

▶ 0:20

חשבנו לגעת הערב, בעזרת ה' יתברך, באחד מהיסודות הגדולים ביותר של הבית היהודי, ואולי הבסיס, עמוד השדרה שעליו עומד כל הבית: הזוגיות, האיש והאישה, הפרנסה, ומעל הכול – הצלחת הבנים, הצלחת הבנות, הזיווגים שלהם, החיים שלהם.

דווקא מתוך מעלת הפרשה שלנו – פרשה כל כך גדולה, כדברי אדמו"ר הזקן שיהודי צריך לחיות עם הפרשה – העניין שלנו הוא **"כל כבודה בת מלך פנימה"**: מעלת הפנימיות, כוחה של בת ישראל, קדושת הבית היהודי.

יעקב חוזר מבית לבן

אנחנו רואים בקצרה ממש שיעקב חוזר מבית לבן. אחרי כל העניינים מול לבן, נפרדות דרכיהם, עושים גל ומסתדרים. בעניין שלום עם עשו – ועשו לוקח הר שלם של כסף וזהב שיעקב הביא מבית לבן – וחותמים על מערת המכפלה ליעקב.

ויעקב פותח דף חדש בחיים: לוקח עשרה בנים – בעצם כולם חוץ מיוסף ובנימין – לכל בן מצמיד אחד־עשר עבדים, מחלק אותם לעשר ערים, לשנים־עשר חודשים, ומקימים שוק של בהמות. הבהמות של יעקב יולדות, כולן תאומים; הבהמה הדקה – לשישה חודשים, שני מחזורים בשנה. וכל מה שאיבד מעשו – החזיר תוך שנה. מתחיל להתיישב.

ואז: **"ותצא דינה בת יעקב לראות בבנות הארץ"**. עשו תזמורת, עשו כל מיני פיתויים לגרור אותה – והיא נגררה, יצאה מהר החוצה, קלת דעת. מסכנה. נפלה ביד שכם.

רבותינו ראו ביציאה הזאת לא סתם יציאה, אלא שורש של מידה; קראו לה **"יצאנית בת יצאנית"**. בעצם, בשיעור הזה של היום נלמד שהעוון כולו של שכם, שהיציאה היא דבר שהוא גרם אותה; אבל הפנימיות של בת ישראל – צריך לזכור – היא המעלה הגדולה שלה, השמירה שלה, שהיא מכירה את המקום הפנימי שלה. זה לא עונש, זה כתר.

מהבית הפנימי נבנים הבעל, הילדים, העולם הנפלא שלה, הבנים והדורות כולם. משבר של דינה צמחה ברכה גדולה, שכל אב בישראל מברך בה את בניו עד היום.

מעבר יבוק ועד שכם

בואו נעמוד רגע ונתבונן מה באמת קרה כאן. יעקב עובר את מעבר יבוק, עובר לילה סוער עם המלאך של עשו, **"ויהי כעלות השחר"**, יעקב יוצא משם צולע על ירכו. רק עכשיו עמד מול עשו וארבע מאות איש – ארבע מאות, גימטריה "עין רע". השתחווה שבע פעמים, ועקר הרבה הרבה קליפות, וניצל. הבית כולו נושם לרווחה.

"ויבא יעקב שלם עיר שכם" – שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו. קונה חלקת השדה – ארץ ישראל. אומר: יאללה, חוזרים לישוב הדעת. בונה מזבח, **"ויקרא לו אל אלוקי ישראל"**. בתוך המתחם שלו, עם כמה אוהלים, באחד האוהלים יושבת דינה, הבת היחידה.

מהעיר עולים קולות תופים, שירה, צחוק של נערות בני הארץ חוגגים. הילדה מרימה את ראשה, מקשיבה. **"ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ"** – רק לראות, רק לרגע. מה יכול לקרות?

מה הבעיה? מסכנה! אומרים לך: מה אתה חונק אותה? זו טענה של הרבה אמהות מטופשות – מטופשות זו מחמאה לאדם. מה אתה חונק אותה? למה אתה מציק לה? למה אתה יורד לה לחיים? תיתן לה! נו, ומה בכך?

"וירא אותה שכם בן חמור נשיא הארץ, ויקח אותה וישכב אותה ויענה". התורה ממהרת, אנחנו לא נאריך בזה. בתוך פסוק אחד נשבר עולם: ילדה שיצאה רק לראות – נראתה. ומי שראה אותה זה נשיא הארץ, בעצם שר של הקליפה. אם פעם היה אחד כזה, היום יש מאה אלף כאלה.

העוון כולו של שכם

לפני שנלמד על מילה אחת מהפרשה, עלינו להבין דבר ברור: העוון כולו של שכם. התורה עצמה קובעת זאת: **"כי נבלה עשה בישראל"** – הוא עשה, הוא החוטא, הוא האשם. וגם בפרשת כי תצא מצאנו, התורה אומרת:

> "ולנערה לא תעשה דבר, אין לנערה חטא מות, כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש – כן הדבר הזה."
>
> **דברים כב, כו**

בעצם יש כאן קושי. אני לא מחפש כאן אשמים, אבל צריך לפתור בעיה, כי יש בעיה: זה לא נפקא מינה להגיד "אשם". אז הוא לוקח אחריות, אבל זה לא מחזיר את הגלגל אחורה.

אותו דבר – התורה משווה את הדבר הזה לרציחה. את מי מאשימים ברציחה? את הרוצח. את הנרצח – לעולם לא. לפגוע במקומות אישיים של בת – זה רצח. יש פגיעות בנפש שהן הרבה יותר מרצח, כי רצח זה גוף, ויש חלקים בנפש עמוקים מדי.

הדרכה לעתיד: לבנות את בית ישראל

לכן מה שנלמד בשיעור הזה על היציאה ועל פנימיות הוא הדרכה לעתיד: לבנות את בית ישראל, לבנות את בתי ישראל. מאזינים יקרים, אנחנו צריכים להבין שיש לנו תשובה שלמה לכל מה שקורה בדור שלנו היום. איך בונים חומה של קדושה?

אין בזה שום טענה, חלילה, על מי שנפגע. נערה או אישה שנפגעה – אין עליה שום אשמה. החובה של כולנו לתת את המילה הנכונה והטובה בזמן הנכון, ולעמוד לצידה של אותה נפגעת או נפגע. וכך עשו שמעון ולוי ביום ההוא: **"הכזונה יעשה את אחותנו?"** – אחותנו, כבודה כבודנו.

ותצא דינה בת לאה

עכשיו נשאל: למה התורה אומרת **"ותצא דינה בת לאה"**, ולא "בת יעקב"? פירש רש"י:

> "בת לאה – ולא בת יעקב? אלא על שם יציאתה נקראת בתה, שאף היא יצאנית הייתה, שנאמר "ותצא לאה לקראתו". ועליה משלו המשלים: כאמה כבתה."
>
> **רש"י, בראשית לד, א**

נתבונן: היציאה שלה הייתה לשם שמיים. אמרה לאה **"נתן אלוקים שכרי"** – ממנה נולד יששכר, גדול הדור, **"בני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל, ראשיהם מאתיים"**. איך עושים את זה? איך משווים בכלל? היא יצאה לשם שמיים – ולמי יצאה? לבעלה, תלמיד חכם צדיק, שגדול הדור בעלה. וזאת יצאה למקומות אפלים, מקומות של זימה ותועבה. מה אפשר להשוות?

אם כן, כשרבותינו קוראים ללאה "יצאנית", זו לא מילת גנאי, חלילה; זו הגדרה של מידה. יש בנפש של לאה כוח של יציאה, כוח של מי שאינה יושבת וממתינה, כוח של מי שהולכת לקראת. בלאה הכוח הזה עשה פרי קדוש. אבל המידה הזאת,

התכונה, עברה אל הבת, כאמה כבתה – ואצל הבת אותה מידה בשעה שאינה שעתה, במקום שאינו מקומה, שם קרה נזק גדול. לאה יצאה אל בעלה הצדיק. דינה יצאה אל בנות הארץ, אל מקום שאין בו שומר.

וכאן יסוד גדול בתורת הנפש: אין מידה רעה בעצמה ואין מידה טובה בעצמה. כל מידה היא כוח, והכוח מקבל את הצורה מהכיוון שלו. אותה יציאה של לאה יכולה להוליד שבט של תורה, ויכולה, כשאין לה גבול, להוביל למקום סכנה. חוכמה היא לדעת לאן יוצאים, מתי יוצאים, מאיזה מקום פנימי יוצאים.

לא מן הראש ולא מן הרגל

עוד עומק לדברי רבותינו. בספרנו "חלב הארץ", חלק ז', הבאנו כותרת, ואני ממליץ לכל בית ללמוד אותה. סתם, אני אגיד לכם את האמת מלב ללב: אני לא יודע, בדור שלנו, בית יהודי באמת ירא שמיים – אם אין לו סדרת הספרים "חלב הארץ", אני אומר לכם, חסר לו משהו ביראת שמיים. תורה ודאי חסר לו, אבל גם יראת שמיים. תזכו, כל יום עשר דקות, רבע שעה "חלב הארץ", תראו מה יקרה לכם אחרי חצי שנה, שלושה חודשים. מהקדמה של חלק א', ולא לדלג שום מילה, שום כותרת, שום סעיף, שום הערה, כסדר.

שם הבאנו, בעניותנו, כותרת: "תפקיד האישה באספקלריית היהדות". זו כותרת שיכולה ליישר גיבנת של שבעים שנה. זו כותרת שיכולה לעקור מהשורש כל שביב של בעיה בתפיסת עולם בזוגיות. והיא נותנת לכל אחד מקום נפלא ומדויק, בצורה ברורה וחדה שלא משתמעת לשתי פנים.

שם כתבנו: **"ויבן ה' אלוקים את הצלע"**. אמר הקדוש ברוך הוא: לא אברא אותה מן הראש, שלא תהיה קלת ראש; לא מן העין, שלא תהיה סקרנית; לא מן האוזן, שלא תהיה צייתנית; לא מן הפה, שלא תהיה דברנית; לא מן הלב, שלא תהיה קנתנית; לא מן היד, שלא תהיה ממשמשנית; ולא מן הרגל, שלא תהיה פרסנית; אלא מן הצלע, מקום שהוא צנוע באדם.

ועל כל איבר ואיבר שהיה בורא בה, אומר לה: "תהי אישה צנועה". במדרש ממשיך, הוא חוזר על כל איבר ואיבר, ומראה שבכל זאת נשאר בו כוח למשוך החוצה. ועל הרגל אומר: **"ולא מן הרגל, שלא תהיה פרסנית"**. פרסנית – שנאמר: **"ותצא דינה"**.

בואו נתבונן בפסוק שלנו: **"ותצא"** – זה הרגל. **"לראות"** – זה העין. מה זה **"ותצא"**? זה הרגל, שהיא מתרגלת לצאת. זה מסוכן. יש כאן רגל, ו"לראות" זה עין – שני דברים שהקדוש ברוך הוא נמנע מלברוא אותה מהם, והם שני האיברים שפעלו ביום ההוא. הקדוש ברוך הוא בנה את בת ישראל מהמקום הצנוע שבאדם, ועל כל איבר ואיבר אמר לה: "תהיי צנועה" – אבל הבחירה נשארה בידה. הצניעות היא הטבע הפנימי שלה, ושמירתה היא עבודתה.

יעקב נעל את דינה בתיבה

ויש לפרשה הזאת עוד צד, והצד הזה מהפך את כל התמונה. בלילה שלפני הפגישה עם עשו נאמר: **"ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו"**. שואל רש"י הקדוש:

> "ודינה היכן הייתה? נתנה בתיבה ונעל בפניה, כדי שלא יתן בה עשיו עיניו. ומפני כך נענש יעקב, שמנעה מאחיו – שמא תחזירנו למוטב."
>
> **רש"י, בראשית לב, כג**

אמר הקדוש ברוך הוא: אתה לא רצית שתהיה ביד מהול – תהיה ביד ערל.

בואו נעצור כאן רגע, ניתן את הדעת. יעקב אבינו, כדי לשמור את הבת שלו, שם אותה בתיבה ונעל. אז למה נענש? כי בדינה היה כוח עצום, כוח להשפיע – כדי להחזיר אפילו את עשו למוטב. כל תורה שבעל פה הייתה נתונה בעשו: משמעיה ואבטליון, גרי צדק, יוצאים בית הלל ובית שמאי; אונקלוס הגר; רבי עקיבא בן יוסף, שהעמיד כל תורה שבעל פה – בן גרים, יוסף הגר; רבי מאיר בעל הנס – גם בן גרים, נרון קיסר. כל התורה שבעל פה הייתה נתונה ביד של עשו. צריך כוח גדול שיחבר אותו וירים אותו.

לא תיבה נעולה – ולא רחוב

▶ 15:45

מה למדנו מכאן? שהפנימיות של בת ישראל היא לא תיבה נעולה. **"כל כבודה בת מלך פנימה"** – זה לא בית סוהר. לבת מלך יש כוח להשפיע על העולם – אפילו על עשו. השאלה היא מאיפה היא משפיעה: מתוך ארמון מפואר, או מהרחוב, בין בנות הארץ. שתי הטעויות נמצאות בפרשה אחת: התיבה הנעולה ששוללת את כוחה, והיציאה לבנות הארץ שמפקירה אותה. דרך התורה עוברת בין שניהם.

את הדרך הזאת קבע הרמב"ם בלשון מדויקת להפליא:

> "כל אישה יש לה לצאת ולילך לבית אביה לבקרו, ולבית האבל ולבית המשתה, לגמול חסד לרעותיה ולקרובותיה, כדי שיבואו הם לה, שאינה בבית הסוהר עד שלא תצא ולא תבוא."
>
> **רמב"ם, הלכות אישות, פרק יג, הלכה יא**

כלומר, בלתי נמנע: אישה צריכה לצאת. ככה זה – עבודה, יחסי חברה, עניינים, קניות, סידורים – זה בסדר. השאלה איך יוצאים. השאלה איזה רושם יוצרים ביציאה: איזה שובל של בושם שמעורר את כל הרחוב, איזו הופעה שמדליקה כל עין, או שנבלעת בתוך ההמון; איזה איפור בולט ודוקר, או משהו מאוד צנוע ועדין, הרגשה אישית בלבד. היא לא מתייפה לכבוד הבוס, בטח לא לכבוד מישהו אחר. יש אחד שמתייפה בשבילו – זה בעלה, גם לפעמים קצת, פינה אישית, לא מעבר לזה. אם מטר מסביב מרגישים – זה כבר טעם לפגם.

אבל ממשיך הרמב"ם באותה נשימה: ברור שהיא צריכה לצאת, אומר הרמב"ם, אבל גנאי הוא לאישה שתהיה יוצאת תמיד, פעם בחוץ, פעם ברחובות. והוא חותם: שאין יופי לאישה אלא לישב בזווית ביתה, שכך כתוב: **"כל כבודה בת מלך פנימה"**.

בואו נתבונן בשתי ההלכות האלו יחד. היציאה של בת ישראל היא יציאה של חסד: לבקר את אביה, לנחם אבלים, לשמוח עם רעותיה. לכל יציאה שלה יש תכלית. היא חוזרת ממנה אל הבית – אל ביתה, אל בעלה, אל משפחתה. היא

יוצאת מן הפנים ושבה אל הפנים. זה ההבדל בינה לבין מי שאין לה פנים כלל: "פעם בחוץ, פעם ברחובות" – בר מינן – הרחובות הם ביתה. הרמב"ם קורא לזה יופי: שאין יופי לאישה... היופי האמיתי של בת ישראל זה לא המייקאפ, זה הפנימיות שלה. זה כבודה.

ותצא לראות – העין והנפש

עכשיו בואו נעמיק קצת, ברשותכם – אם תסכימו לי כמה דקות – בתורת הנפש, ובמשקפיים של "המאיר לארץ". בעצם כאן, מחילה מכבוד, בית ישראל האהובים, נמצא שורש העניין כולו.

"ותצא דינה לראות" – ומה התוצאה? **"וירא אותה"**. מי שיוצאת לראות – נראית. מה זה עין? עין היא השער שדרכו הנפש יוצאת החוצה ומתגלה. עין היא גם השער שדרכו העולם נכנס פנימה.

בפרקי הנפש ב"חלב הארץ" כתבתי באריכות על מבנה העין: זה הכוח היחיד שכל דבר שאדם רואה נצרב במוח. לא נכתב – נצרב; צריבה, כמו של חשמל, של חום, וניקוב. יש מהלך שלוקח בערך מאה ימים לנקות צריבה, אבל זה נושא בפני עצמו. לא סתם נצטווינו: **"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"**.

הרבה פעמים מפחדים מהעין הרע – זה נכון, והכול מהשם – אבל הכול מתחיל בעין שלנו. מי שדואגת לא להיראות, לא לבלוט – הכול יראה אחרת. ב"חלב הארץ", חלק א', חלק ב', פרק ו, כתבנו בסיעתא דשמיא: צניעות פירושה לא לבלוט, לא למשוך תשומת לב מיותרת; כל מעשיה יהיו בשקט ובצנעא ככל האפשר. אישה מגלה את כל הלב שלה ואת כל העולם שלה לאדם אחד והמיוחד – זה בעלה. אצל בחורה, נערה – אבא ואמא, שותפי האמת שלה; לא הטלפון, לא המדיה, לא כל הטכנולוגיה.

שתי תנועות בנפש

"ותצא דינה", **"וירא אותה"**. למה היא יצאה? לראות. **"ותצא לראות"** – נראית.

יש בנפש כל אדם, גם איש וגם אישה, בעצם שתי תנועות. תנועה אחת – תנועה של מן הפנים אל החוץ: אדם שיודע מי הוא, שהערך שלו קבוע בתוכו, שהוא נשען על הקשר שלו עם הבורא יתברך. הוא יוצא לעולם כדי לתת, וחוזר אל עצמו. יוצא, חוזר – כמו מנוף: יוצא בבוקר מהחניה, יוצא לעבודה, מרים, מוריד, מעלה, מוריד, ובערב חוזר לחניה. בעצם זו תנועה ראשונה, תנועה של מן הפנים.

ותנועה שנייה היא תנועה אל החוץ: אדם שלא יודע מי הוא, ולכן הוא מחפש את עצמו בעיני אחרים. צריך שיראו אותו, שימחאו לו כפיים, שיאשרו אותו. כל הערך שלו תלוי במבט של מישהו אחר – זה מצב חמור מאוד. התנועה השנייה הזאת היא

היצאנות במובנה הנפשי: נפש שיצאה ממרכזה.

נזכור את לאה אמנו מהשיעור הקודם. בשלושת בניה הראשונים חיפשה את ערכה בעיני בעלה: **"עתה יאהבני אישי"**, **"כי ילדתי לו שלושה בנים"**, **"הפעם ילוה אישי אליי"**. בפעם הרביעית חזרה למרכז: **"הפעם אודה את ה'"**. היא הפסיקה לחפש את עצמה בחוץ, היא מצאה את עצמה בפנים, מול הקדוש ברוך הוא. אותה לאה שיצאה לקראת בעלה למדה גם לשוב פנימה.

בדורנו, בניי היקרים והאהובים, בית ישראל החשובים, הסכנה הזאת גדלה פי כמה. כל אדם מחזיק בכיס שלו חלון אל העיר ואל כל בנות הארץ ובני הארץ שבעולם. כל רגע אפשר לצאת לראות, כל רגע אפשר להיראות. נשמות רבות – נהרות של בעלים ונשים – יושבות לכאורה בבית, ובפועל נמצאות כל היום ברחוב, מחפשות מבט, מחפשות אישור: איזה לייק, איזו תגובה. זה נקרא לחפש את עצמם בעיני אחרים. עוד איזה לייק, עוד איזו שטות.

פרשת דינה צועקת אלינו דווקא היום: מה קורה לנפש שיוצאת לראות – ובעצם, להראות.

אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין

▶ 24:22

והנה לנו בגמרא הקדושה, תענית דף ח:

> "אמר רבי יצחק: אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין."
>
> **תענית ח**

זה חוק רוחני שהקדוש ברוך הוא הטביע בבריאה: מה שגלוי לכל עין – הברכה מתמעטת ממנו; מה שנשמר בפנים – הברכה שורה בו.

נראה זאת גם במשכן. ככל שמתקרבים אל הקדושה, המקום נעשה פנימי יותר: החצר פתוחה, ההיכל מכוסה, קודש הקודשים נסתר לגמרי מאחורי הפרוכת. ושם, בפנים של הפנים, עומד ארון ובו לוחות הברית, ולמקום הזה נכנס רק הכהן הגדול, אחת בשנה, וגם זה רק כמה שניות – רק ביום הכיפורים, בתענית, אחרי שבוע של הכנה. היום הקדוש, האיש הקדוש, השעה הקדושה, המקום הנסתר ביותר.

הבית היהודי הוא מקדש מעט. בת ישראל היא הארון שבתוכו, ובו שמורים לוחות הברית של הבית: האמונה, המסורה, החום, התפילה, הקדושה, היראת שמיים, הפתיחות האמיתית עם בעלה – בלבד. אבל בעלה, אבל בלבד. רק הוא, עם אשתו, בלבד. ולכן **"כל כבודה בת מלך פנימה"**, כמו שהארון לא יוצא לרחוב. ואין זה משום שהוא פחות חשוב מן החצר – הוא חשוב מכול, ולכן הוא שמור מכול.

ומכאן נבין שהפנימיות היא לא עונש. אף אחד לא אומר שהארון נענש משום שהוא בקודש הקודשים – ההפך הוא הנכון: זהו כבודו, זו מעלתו, זה שכרו.

שרה וקמחית

מי שמכירה את מקומה – שכרה עצום. מצאנו, אומרת הגמרא הקדושה, שבאו מלאכים אל אברהם ושאלו: **"איה שרה אשתך?"** מיד מה עונה? **"הנה באוהל"** – רש"י: צנועה היא. באותו מעמד עצמו, באותו רגע, באוהל באה בשורה: **"ולשרה אשתך בן"**. מתוך האוהל, מתוך הצניעות, נולד יצחק.

עוד מצאנו בגמרא, יומא מז: שבעה בנים היו לקמחית, וכולם שימשו בכהונה גדולה. שבעה כהנים גדולים יוצאים מאמא אחת; כל אחד מהם נכנס לקודש הקודשים. זכו למדרגות הכי עליונות של רוח הקודש, בדור של נבואה, של רוח ה' מפעמת בקרבו. מאיפה זה? אמרו לה חכמים: מה עשית שזכית לכך? אמרה להם: **"מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי"**; יש אומרים: **"חלוקי"**. הייתה מאוד צנועה: נגלית רק לבעלה – גופה, נפשה, איבר רוחה ונשמתה – לבעלה בלבד.

היה אומר אבי, המאיר לארץ, זכותו יגן עלינו: שים לב, לאישה יש יופי וחן, והם נועדו להיות לבעלה. יוצאת בבוקר מבוסמת, מאופרת. הנה הבוס מסתכל בה, ועוד איזה שלושים גברים מפה, ועוד איזה חמישים צרות עין מפה. באה הביתה בארבע – סוללה מרוקנת. זה לקח 2%, זה 5%, זה 15%, זה 12%, זה 8% – ובעלה ובניה: אני עם קוץ מכאיב. היא עזבה את המקום שלה. זה הזעזוע הכי גדול שיש בדור שלנו.

הגמרא מביאה דבר הרבה יותר עמוק: אמרו לה רבותינו לקמחית: הרבה עשו כן – ולא הועילו. כלומר, זה לא רק מעשה טכני שמביא שכר באופן אוטומטי. זה לא איזה כפתור שאתה לוחץ עליו ומקבל מיד תגובה של אור דולק. קמחית לא הייתה צנועה רק בבגדיה, היא הייתה צנועה בכל חלקי הנפש שלה, אפילו בתוך ביתה, אפילו כשאיש אינו רואה. הפנימיות שלה הייתה אמיתית עד הקורות של הבית. אישה שפנימיותה עמוקה כל כך – בניה נכנסים לקודש הקודשים.

אמא היא העמוד השדרה של הבית ושל הבנים. אבא הוא העמוד השדרה של הבנות. תזכרו את הכללים האלו, ובואו נבין ונדע את המשמעות של הדברים: בנים מוצלחים – תגובה של הורים קדושים. בנים כושלים – תגובה של הורים שהקלו ראש במקומות שהיו צריכים. נגיד בעדינות.

אישה שפנימיותה עמוקה כל כך, שהייתה בפנים שבפנים, שבנפשה היא מאוד פנימית – ממהות שלה זוכה שבניה ישרתו בפנים של הפנים של המקדש.

כוחה של האישה בישראל

בעצם כאן נכנסים לפרק המרכזי שלנו היום: מה כוחה של האישה בישראל? לא בארץ ישראל – בעם ישראל.

בתחילת מסכת יומא, התורה אומרת על הכהן הגדול: **"וכפר בעדו ובעד ביתו"**. אמרו רבותינו: **"ביתו – זו אשתו"**. האישה היא הבית. היא לא עוד אחת מבני הבית, היא הבית עצמו. כמו שאומרת הגמרא, אמר רבי יוסי: **"מעולם לא קראתי לאשתי "אשתי", אלא "ביתי""** – כי עיקר האישה זה הבית.

והנה בספרנו "חלב הארץ", חלק ז', ב"תפקיד האישה באספקלריה היהודית", ב"מעמד האישה", שם הבאתי דברי הגאון רבי אליהו כי טוב בספר "איש וביתו". הוא מביא דבר נפלא מאוד – אם יש לכם, כדאי לכם לכתוב: האיש והאישה, שני

מלכים המשמשים בשני כתרים. האיש – פשטו של העולם, והאישה – סודו. האיש משול לגזע אילן, והאישה משולה למעיין לא אכזב שמתחתיו, ונותן חיים לאילן. האיש – מפעלו ומעשה ידיו גלויים לכול; והאישה – מפעלה קיים ורישומה לעד.

הנה זה כל העניין בכמה מילים: האישה היא הסוד של העולם. הסוד מקומו פנימה.

כשבא הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, אמר למשה: **"כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל"**. אמרו רבותינו, במדרש רבי תנחומא: **"בית יעקב – אלו הנשים; בני ישראל – אלו האנשים"**. מתחילה אל הנשים, אחר כך אל האנשים. כי מי שבונה את הבית מבפנים, בעצם היא זו שמחזיקה את התורה לדורות. אישה שיודעת לבנות את הבית טוב מבפנים – היא מחזיקה דורות אדירים. אישה שמפספסת את זה – מפספסת משהו מרכזי בחייה.

זה כל העניין בכמה מילים: האישה היא הסוד של העולם. הסוד מקומו פנימה. בואו נזכור את הפסוק הזה כל הזמן: **"כה תאמר לבית יעקב"** – אלו הנשים; **"ותגיד לבני ישראל"** – אלו האנשים; מתחילה אל הנשים, אחר כך אל האנשים.

מי שבונה את הבית מבפנים – נשים יקרות וצדקניות, שהן אלו שגורמות שהתורה תימשך לדורות. לכן גם כשגינה – **"כסיל תוגת אמו"**, ולא תוגת אביו – כי הוא רוכב על השורש של אמא שלו.

גם מצאנו בגמרא, סוטה: בזכות נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים. הגאולה הראשונה של עם ישראל באה מהבתים: מה שהגברים היו שבורים מעבודת פרך, הנשים החזיקו את כל הבית, את האמונה, את התקווה. כך יהיה בקרוב, במהרה בימינו, בגאולה האמיתית והשלמה – תוך כדי דיבור, תוך כמה שניות, בעזרת השם.

רחל ולאה – שותפות בבית

▶ 33:41

ומה דרך ההתנהגות הנכונה בבית, בינה לבין בעלה? כבר דיברנו בשיעורים קודמים על מעלת רחל. המלבי"ם, זכותו יגן עלינו, קרא לרחל עיקרת הבית, וכך גם את לאה. לכאורה לאה התחתנה ראשונה. ראינו שיעקב לא עשה דבר בלעדיהן: **"וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו"**.

יעקב הגדול, יעקב הקדוש, יעקב הצדיק – תחשבו, יעקב בן 77 מגיע לחרן. מדובר כאן אחרי 20 שנה בבית לבן, כלומר יעקב בן 97. רחל ולאה בנות 35 בערך. כמה זה מגיל 35 עד 97? אולי 62 שנה – שלושה דורות. ויעקב לא עושה דבר בלי

לשתף אותן. משווה אותן אליו, מעלה אותן אליו, מגדל אותן, פותח בפניהן את הלב שלו. והן אמרו לו: **"כל אשר אמר אלוקים אליך עשה"**. רבנו יעקב, צא – אנחנו אחריך באש ובמים.

קומי, בת ישראל, בבית: מצד אחד ישיבתה בזווית ביתה היא ישיבה של מלכה בארמון שלה. היא עקרת הבית, היא עיקר הבית, היא המרכז של הבית, היא השורש של הבית. בעלה מתייעץ איתה, חולק איתה כל דבר. ככל שהאדם גדול יותר, אשתו גדולה יותר. לא סתם פתגם: אחרי אדם גדול עומדת אישה גדולה.

תדעו לכם, אם לא הייתה הרבנית מרגלית – מחילה – לא היה חכם עובדיה – היה רבי עובדיה ירקן. אם לא הייתה חיה מושקא, לא היה הרבי מלובביץ'. לא להתבלבל, אל תתבלבלו: הגדול בישראל – אשתו העמוד שלו. אם יש לנו היום את רבי עקיבא בן יוסף, שבגיל 40 לא ידע אל"ף־בי"ת, והוא השיג את כל

המדרגות של כל העולם – בגלל רחל אחת שעמדה מאחוריו. יש כוחות עליונים, אבל זה כוח שיתגלה דווקא מתוך פנימיות בית. אבל כשהיא עסוקה ביחצנות והיא עסוקה בבלהות – כבר הבית לא נשאר.

פעם הגיע אליי תיק מאוד קשה: אישה שהייתה הרבה שנים שופטת, מאוד בכירה. היא נפלה – מחילה – בידי איזה כושי, פועל ניקיון של בית המשפט, כי בעלה לא פרגן לה. היא נשברה לרסיסים. הקושי הזה כל יום ככה וככה וככה. מקודם היא גזרה לאנשים גזרות קשות בבית המשפט, מאוד סמכותית – וכל ההערמה הזאת התפוגגה בכלום, עם דלי שטיפה. איך זה מגיע? השלטון הזה, כשאין תורה, או שהתורה הייתה רק משפה ולחוץ – אין כלום. כוחו של יהודי זה הפנימיות. יש תורה ויש תורה.

"ויעקר את הבית" – כלומר היא עיקרו של הבית, היא המרכז של הבית, היא השורש של הבית. בעלה מתייעץ איתה; יש לה את הכוח לומר לו: עשה, **"כל אשר אמר אלוקים אליך עשה"**. יש לה כוח לעבודת השם. הפנימיות שלה היא הכוח שלה, ומשם היא בונה את בעלה.

כבוד האישה וכבוד הבעל

כבר פסק אדוננו הרמב"ם, הלכות אישות, פרק טו, הלכה כ:

> "ציוו חכמים על האישה שתהיה מכבדת בעלה ביותר מדאי... מהלכת בתאוות לבו, ומרחקת כל מה ששנא... וזהו דרך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים והטהורים בזיווגן."
>
> **רמב"ם, הלכות אישות, פרק טו, הלכה כ**

ביותר מדאי – מה זה? בעלה הוא הראשית שלה, זה המפתח שלה, זה מרכז החיים שלה. שמעתם? זה לשון הרמב"ם: **"הקדושים והטהורים בזיווגן"**. בין בני זוג אין מחיצה; **"בדרכים אלו יהיה ישובם נאה ומשובח"**. בלשונה הרכה, בנועם דבריה, היא מאירה את דעתו, מפיגה את צערו, מעוררת בו אמונה וביטחון.

והנה לנו בגמרא הקדושה, ברכות יז, נשים במה זכיין? אומרת הגמרא:

> "באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן."
>
> **ברכות יז**

בזכות שמביאות את בניהן ללימוד תורה ושולחות את בעליהן לבית המדרש, ממתינות שישובו. היא לא הולכת לישון, מחכה לו, מחכה לו, מחכה לו. **"כל כבודה בת מלך פנימה"** – הממלכה שלי זה בעלי. כל הזכות שלה נבנית מבפנים; משם היא שולחת את בעלה ואת בניה לתורה.

לכן יש כאן גם חובה גדולה מאוד על הבעל. אשתו היא בת מלך, ובת המלך כבודה פנימה. הבית צריך להיות ארמון. בעל שמשאיר את אשתו בבית בודדה, עייפה, בלי מילה טובה, בלי תודה, בלי שיתוף, והוא עצמו נמצא כל הזמן בחוץ – הפך את הארמון לבית סוהר. אל תתפלא אם הנפש שלה תחפש לצאת החוצה. הרמב"ם עצמו קבע שהיא לא בבית הסוהר.

באותו מקום שבו ציווה השם לכבד את בעלה, ציווה גם את הבעל: ציוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, ואוהבה כגופו. אין הבדל בין יד ימין ורגל שמאל שלך לבין אשתך. היא חלק מהעין שלך, היא אישון העין שלך. מלבדה אתה לא שווה כלום. אתה גם ככה כלומניק; ואם תהיה שווה, זה בזכותה. **"ולא יטיל עליה אימה יתרה, ויהיה דיבורו עמה בנחת"**.

ואמר רבי חלבו, גמרא בבא מציעא נט: **"לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו"**. בית שבו האישה רוצה להיות, כי יש בו כבוד, יש בו שמחה, יש בו אהבה, יש בו תודה, יש בו הכרת הטוב – זה הבית שבו כל כבודה בת מלך פנימה, כל כבודה מתקיים מעצמו. בעצם זה הארמון שמחזיק את כל המערכת.

מעתה חובה מוטלת גם על הבעל עצמו: גם הוא צריך לדעת את מיקומו, את התפקיד שלו – לפעול כלפי חוץ, בפרנסה, בתורה שלו – אבל גם לא להישאר בלי מרכז פנימי. בעל שנמצא תמיד בחוץ, גם כשאין צורך בכך – חברים, טלפון, מחפש את הערך שלו בעיני אחרים, פוליטיקה, יחצנות, אלכוהול, בר מינן, חכמנא ליצלן – נעשה גם הוא יצאן בנפשו, מנותק מפינת החיים שלו. אמרו רבותינו: **"אשתו של אדם – ביתו"**; מי שבורח מביתו, בורח מעצמו.

זה אומר לנו רבי עקיבא בגמרא, סוטה יז: **"איש ואישה זכו – שכינה ביניהם"**. וזכותם הגדולה ביותר מתגלה בבניהם.

הילדים רואים ולומדים

רש"י הקדוש אומר על דינה: **"כאמה כבתה"**. המשל הזה נאמר כאן על מידה שיצאה מגבולה, אבל הוא נכון בכל מקום: מה שהוריהם עושים – הבנים רואים ולומדים. אין מחנך גדול יותר מן הדוגמה.

בתורת החסידות המעטירה מבואר שכל פעולה שההורים עושים בסתר – מתגלה במוח, בלב ובנפש של הילדים בגלוי. אמרתי פעם, דרך משל: כמו סים כפול. טלפון עם שתי סימים – נכנס צלצול בשתיהם, הודעת SMS בשתיהם; כל הודעה מגיעה לשני מקומות. כל מחשבה לא טהורה רצה אוטומטית משוכפלת. יש לך עשרה ילדים – כל התגברות שלך זה בום, זה עוד יהלום אצל כל הילדים. אתה מתגבר היום – נותן כוח לבנים ולבנות שלכם מחר להתגבר. אם אתם היום נופלים – מי יתן לילדים שלכם כוח מחר להתגבר?

תחושת הביטחון הראשונה של הילד

▶ 43:23

בתורת הנפש ידוע שתחושת הביטחון הראשונה של ילד בעולם באה מהאם. אחת הבעיות הקשות שיש לנו – ילדים שגדלו באינקובטור, והיו צריכים להציל אותם; אחרי הרבה שנים הם תקועים בהמון המון תחומים בחיים, חסר להם משהו. לכן

אנחנו רגילים להנהיג לקהל עדתנו ולשומעי לקחנו הנהגות שנותנים להם לפני לידה, בכל מיני מצבים – לא לפספס את הרגעים האלו עם הילד, שיש להם הרבה הרבה חשיבות.

תחושת הביטחון הראשונה של ילד – זה ילווה אותו כל החיים. ילד יודע שיש בבית לב שהוא המרכז, תמיד יש מקום לחזור אליו; שיש מי שמחכה לו, יש מי שרואה. הוא יכול לצאת אל העולם בלי לאבד את עצמו, בלי להישטף אחרי חברה רעה. ילד שגדל בבית שיש לו פנים, יודע גם לחיות מן הפנים. ילד שגדל בבית שאין בו מרכז, מחפש מרכז בחוץ.

עכשיו תשאלו: למה יש נשירה? מחילה גמורה – הנה סתירה מצלצלת. התשובה הכי ברורה כשמש: מה הפנימיות? שהפנימיות של הבית רקובה. לא ראיתי אף פעם ארגז של חמישים אפרסקים משובחים שחזרו בתשובה בגלל פרסק אחד. רקוב אחד מרקיב, ולא חמישים שלמים יחזירו אחד רקוב למקומו. אם הפנימיות חזקה – הכול חזק.

ואמר רבי חנינא בגמרא, חולין כד: **"חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי – הן עמדו לי בזקנותי"**. כתבנו ב"חלב הארץ", בשם ידיד נפש, אייזיק רבינוביץ, בספרו "פרקי חסידות", בעניין מידות טובות: הרגלים שאדם קונה מבית אבא בילדותו – הם עומדים לו כל החיים. בואו נזכור: מגע אחד שלם בילדות מחזיק אדם.

בספרנו "חלב הארץ" חלק ז' כתבנו: הלכה פסוקה היא שהיהדות עוברת לבנים מהאם. הוא יהודי או גוי – נקבע על פי האם, כי הרשומה שלה קיימת בבניה ובבנותיה לעד, כוחה אינו נמחק. ואת כוחה של האם על בניה אנחנו רואים ברחל

אמנו: **"קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה"** – אלפי שנים אחרי פטירתה עדיין בוכה. והקדוש ברוך הוא עונה: **"מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך... ושבו בנים לגבולם"**. דמעה שלמה אחת יכולה להחזיר עם שלם מן הגלות.

סוף הסיפור: מדינה לאפרים ומנשה

▶ 46:32

עכשיו, בניי היקרים, עם ישראל החשובים, בואו נסגור את העניין שפתחנו בו, ובעצם גם נסגור את השיעור. נחזור לדינה. הסיפור שלה לא נגמר בשכם. בפרקי דרבי אליעזר, פרק לח, מסופר שבאותו זמן נורא נולדה לדינה בת – אסנת. יעקב אבינו הביא ציץ של זהב, שם קדוש חקוק עליו, ושלח אותה; וירד המלאך מיכאל והוריד אותה למצרים, לבית פוטיפרע. הייתה אסנת ראויה ליוסף לאישה – יהודייה טהורה – שירד יוסף למצרים; כמו שנאמר: **"ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע"**. מאסנת נולדו מנשה ואפרים.

בואו נעצור כאן. אפרים ומנשה – אותם שני שבטים שאמר עליהם יעקב: **"בך יברך ישראל לאמור: ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה"**. כל בית מברך כך את הבנים שלו, בכל ליל שבת, כל אבא. למה לא תגיד "כמו אברהם, יצחק ויעקב, כמו יוסף הצדיק, כמו הבן איש חי ורבי עובדיה" – וכל גדולי העולם? בטח! אבל היה משהו אחד לאפרים ומנשה שלא היה לאף אחד בעולם: שני ילדים מתוקים מדבש, שמעולם לא גדלו בין יהודים, רק בין הגויים, ואף פעם לא למדו מהסביבה – כי הפנימיות שלהם הייתה שלמה.

מהכאב הגדול ביותר בבית יעקב צמחה הברכה שמלווה את כל הדורות. מהנערה שנפגעה בחוץ נולדה נכדה של יעקב; הקדוש ברוך הוא שמר עליה בדרך, והיא אם לשני שבטים בישראל. שבית יהודי קדוש – אפילו השבר שבו יכול להיות נטיעה גדולה. זה כוח של בית יהודי קדוש, שעושים תשובה שלמה, נטיעה לשעה ולדורות.

מה שנבנה בפנים, בצניעות ובקדושה ובשקט – איש אינו רואה אותו ברגע שהוא נעשה, אבל הוא צומח, צומח בבנים, בבני בנים, בברכה שאבא מברך את בניו בליל שבת, מאות ואלפי שנים אחר כך.

כל כבודה בת מלך פנימה

לכן כשאנחנו אומרים **"כל כבודה בת מלך פנימה"** – נשים לב לשתי מילים: בת מלך. מי הוא המלך? מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא. כל בת ישראל היא ביתו של המלך. הפנימיות שלה היא כבודה של בת המלך. הפנימיות שלה – כתר שאיש לא רואה, והוא יקר מכל הכתרים.

לכן לבנות ישראל צריך לומר לה: את לא צריכה להיראות בבנות הארץ, את לא צריכה להיראות בחוץ כדי לדעת את הערך שלך. אני יודע שיהלום של 100 מיליון דולר יושב בכספת חשוכה, והוא מאוד סתר; חבילת טישו יכולה להיות בכל מקום – אף אחד לא שם חבילת טישו בכספת. אבל יהלום של 100 מיליון דולר – בכספת. זה כבוד של מלך.

כשאת יוצאת שלא לצורך, באמת צריך לקחת בחשבון את המשמעות של זה. צאי כמו שיוצאת בת מלך: בחסד, בשמחה של מצווה, ממוקדת מטרה, בשעות נכונות. שמונה בערב – לא יוצאת. זהו, זהו, זהו: לא יוצאת. בת ישראל בערב – מה יש לה בחוץ?

וצד שני – הבעלים: חייבים לדעת עם מי נישאתם: בת מלך. תעשו את הבית שלכם ארמון – אולי גם קצת הרחבת הדעת – אבל ארמון של כבוד, של אהבה, של שמחה, של פרגון. אל תהיה לוזר – תפרגן לה. אל תגיד לה אף פעם לא – מה היא רוצה, מה משמח אותה.

שני בני הזוג, נאמר יחד: הבית שלכם הוא מקדש. בעצם מה שתבנו בפנים – זה מה שיצא לדורות. יהי רצון שהקדוש ברוך הוא ישרה שכינתו בתוכנו, לגאולה שלמה, במהרה.

הסודות להצלחה שלך

לתת, לאהוב, לצמוח

https://www.yoursuccesstoolbox.com/

האתר

השיעור ביוטיוב

https://youtu.be/crN_0uv2Kxo